

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry pitää hyvänä sitä, että kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista on laadittu kokonaisvaltainen selvitys. Kielen merkitykseen kotoutumisen osana on selonteossa kiinnitetty huomiota ja todettu kielenopetuksen tarpeellisuus. Kielenopetuksen rinnalla tulisi kuitenkin ottaa huomioon myös muiden kielipalveluiden tehokas käyttö kotoutumisen edistämässä paitsi tulkkaukspalveluina myös riittävän informaation välittämisenä kirjallisesti kotoutujien kielillä.

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

-

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Kotouttamispolitiikan valtavirtaistamiseksi ehdotetaan laajaa kuntien ja alueiden toimintojen ja politiikka-alojen suunnittelua ja koordinointia. Yhteisen koordinoinnin osana tulee ottaa huomioon myös tulkkauk- ja käännöspalveluiden koordinointi siten, että varmistetaan ammattimaisten palveluiden saatavuus ja laatu. Viranomaisten henkilöstöllä tulee olla ohjeistus siitä, millaisiin viestintätilanteisiin ja millaisin kriteerein tulkki voidaan hankkia. Jotta palvelu toimisi mahdollisimman hyvin, on tehtävä pätevä asiantuntija-arvio siitä, millainen tulkkauksen muoto (esimerkiksi etä- vai läsnäolotulkkauk) missäkin tilanteessa on tehokkain. Viranomaisten edustajia tulee perehdyttää tulkin välityksellä tapahtuvaan vuorovaikutukseen, jotta viestintä olisi mahdollisimman tehokasta. Tulkkauksen laadulle olisi asetettava kriteerit jo tilausvaihetta varten ja laatua olisi pystyttävä valvomaan.

Omakielisen tiedon saatavilla pitäminen ei estä suomen tai ruotsin kielen oppimista, vaan voi päin vastoin tukea sitä selkiyttämällä joitakin suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä kotoutujan hallussa olevalla kielellä.

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

Etenkin kotoutumisen alkuvaiheessa ammattimaisten tulkkaus- ja käännöspalveluiden merkitys on suuri. Jotta tulkkaus ja kääntämisen palvelisivat niin kotoutujaa kuin viranomaisia ja muita osapuolia, palveluiden on oltava oikea-aikaisia ja ammattimaisia. Poikkihallinnollisella kielipalveluiden koordinoimilla olisi mahdollista tehostaa varsinkin tulkkauksen käyttöä.

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto toteaa erityisesti myönteisenä tavoitteena, että keskeisissä toimenpiteissä mainitaan matalan kynnyksen monikielisen ohjauksen ja neuvonnan laadun kehittäminen. Tervetuloa Suomeen -oppaasta tulisi tuottaa versiot ainakin suurimmilla maahanmuuttajakielillä.

Yhteiskunnan tuntemusta kehitettäessä tulee erottaa toisistaan ns. kulttuuritulkit viestinnän ammattilaisista. Kulttuuritulkkien rooliin kuuluu kotoutujan tukeminen ja kulttuuristen erojen selittäminen, kun taas tulkki, kotoutumisen yhteydessä yleensä asioimistulkki, on kielellisen viestinnän puolueeton, neutraali asiantuntija, joka varmistaa mahdollisimman suuren kielellisen tasa-arvon vuorovaikutustilanteessa, muttei puutu viestinnän sisältöön.

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Kotoutujien kielenoppiminen on keskeistä suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumiselle. Kielitaidon tasoja on kuitenkin monia, eikä tietyn tavoitetason, esimerkiksi tässä mainitun B1-tason, saavuttaminen merkitse sitä, että henkilö pystyisi toimimaan kaikissa asioissaan tai kaikissa viranomaisissa täysipainoisesti ilman tulkkia. Tiettyä kielitaitotason saavuttamista ei pitäisi asettaa esteeksi sille, että tarpeen vaatiessa käytössä olisi ammattimainen tulkkaus tai että saataville annettaisiin käännettyjä materiaaleja.

Arvioitaessa kotoutumispalveluiden tulkkaus- ja käännöskustannuksia tulisi ottaa huomioon laadukkaiden, ammattimaisten palveluiden säästävän kustannuksia palvelukertojen todennäköisesti jäädessä vähäisemmiksi. Lisäksi säästöä voitaisiin saada aikaan alue- ja kuntatason tehokkaalla koordinoimilla ja yhteisellä suunnittelulla.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osajien pysyvyyttä ja osallisuutta

-

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

Kolmannen sektorin toimijoiden roolia kotoutujien tukena voidaan vahvistaa esimerkiksi kulttuuritulkki-toimintaa lisäämällä. Näiden tehtävät on kuitenkin erotettava viestinnän ammattilaisina toimivista tulkeista, kuten mainitaan lukua 9 koskevassa lausumassamme.

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto panee tyytyväisyydellä merkille, että eri kielisten asiantuntijoiden kouluttaminen on otettu keskeiseksi toimenpiteeksi väestösuhteiden edistämiseksi. Tämä edistää osaltaan monikielistä asiantuntijaviestintää Suomen yhteiskunnassa keskeisistä teemoista. Lisäksi todetaan myönteisenä seikkana, että keskeisiin toimenpiteisiin on sisällytetty suomenkielisen käsitteistön uudistamisen merkitys suomalaisen yhteiskuntaan kuulumisen edistäjänä ja vastakkainasettelujen purkamisessa.

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

Suuntaviivoissa on suhteellisen kattavasti esitetty useita toimenpiteitä kotoutumisen edistämiseksi. Huomio kiinnittyy kuitenkin siihen, että huolellisen ja laadukkaan viranomaistyön ja viestinnän kannalta keskeiset käännös- ja tulkkaukspalvelut on jätetty täysin mainitsematta. Näiden laadun ja oikean käytön turvaamisella on vaikutusta kotoutumistoimien tehoon. Ammattimaista kääntämistä ja tulkkausta ei myöskään pidä nähdä kielenopetuksen kilpailijana, vaan pikemminkin nähdä ammattimaisten palveluiden hyöty ja laatia sekä niiden hankinnoille että laadunvalvonnalle kestävä kriteerit.

Luvussa todetaan, että hallitus siirtää kotouttamispalveluiden kokonaisvastuun kunnille. Tällöin tulee kunnille varata tarvittavat resurssit muun muassa kotoutumisen tulkkauk- ja käännöspalveluihin siten, että palveluiden saatavuus ja ammattimainen taso turvataan Suomen kaikissa kunnissa.

Antinjuntti Kristiina
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry - Kristiina Antinjuntti,
toiminnanjohtaja